

OBČIANSKE ZDRUŽENIE

Pomoc det'om v kríze

**Výročná správa
2002**

OBČIANSKE ZDRUŽENIE POMOC DEŤOM V KRÍZE

Občianske združenie Pomoc deťom v kríze (OZ PDK) vzniklo v roku 1997 z iniciatívy profesionálov a dobrovoľníkov, ktorí usúdili, že je najvyšší čas postaviť sa proti násiliu v rodinách a podať pomocnú ruku týraným, zneužívaným a zanedbávaným deťom.

Za vyše päť rokov svojej činnosti sa OZ Pomoc deťom v kríze vyprofilovalo na kľúčovú organizáciu v oblasti poskytovania pomoci deťom obetiam domáceho násillia s celoslovenskou pôsobnosťou.

V akútnych prípadoch týrania, zneužívania a zanedbávania pomáhame deťom formou starostlivosti v pobytovom detskom krízovom centre s kapacitou 22 deťmi. Okrem toho vyvíjame aj početné nadstavbové činnosti, akými sú napríklad:

- preventívne aktivity zamerané na ochranu deťmi pred násillím zo strany dospelých aj rovesníkov
- vzdelávacie aktivity, tréningy a semináre pre pracovníkov pomáhajúcich profesií a spolupracujúcich organizácií
- preklady publikácií zameraných na problematiku týrania, zneužívania a zanedbávania deťmi
- vytváranie celoslovenského fóra pre stretávanie sa odborníkov z oblasti práce s obeťami domáceho násillia
- vytváranie regionálnej interdisciplinárnej siete profesionálov z oblasti legislatívy, polície, prokuratúry, súdov, sociálnej práce....
- iniciovanie zmien v oblasti legislatívy upravujúcej činnosť organizácií poskytujúcich sociálne služby (MPSVR) a participácia na legislatívnych zmenách v oblasti trestného aj občianskeho práva zameraného na domáce násillie
- medializácia problematiky týrania a zneužívania deťmi cieľom zvyšovať citlivosť verejnosti voči násilliu

Detské krízové centrum Náruč (DKC Náruč) bolo zriadené vo februári 2000 ako organizačná jednotka OZ PDK. Tu poskytujeme komplexnú starostlivosť deťom obetiam týrania a zneužívania a v nutných prípadoch tiež matkám s deťmi, ktoré sú ohrozené domácim násillím. Centrum funguje nepretržite 24 hodín denne. Deti sú k nám umiestňované na základe predbežného rozhodnutia súdu alebo po dohode so zákonným zástupcom. Dozvedáme sa o nich prostredníctvom oznámení z odborov sociálnej starostlivosti, od lekárov, učiteľov, starostov, susedov... Výnimkou nie sú ani prípady, keď nás deti vyhľadajú samy. V Náruči im poskytujeme bezpečie, ubytovanie, stravu a ošatenie, ako aj psychoterapeutickú a liečebno-pedagogickú starostlivosť. Systém pomoci klientom Náruče zahŕňa krízovú intervenciu, poskytnutie komplexnej starostlivosti na pobytovom oddelení, terénnu sociálnu prácu s rodinou a zabezpečenie náhradnej formy rodinnej starostlivosti. Dĺžka pobytu deťmi u nás je rôzna a závisí od závažnosti a stupňa fyzických, ale najmä psychických následkov ich týrania a zneužívania, a tiež od toho, ako sa darí ozdravovať ich pôvodnú rodinu, prípadne nájsť rodinu náhradnú.

Kto sú klienti DKC Náruč

Naše deti, nech už prešli akýmikoľvek skúsenosťami, sú predovšetkým a v prvom rade deťmi. Ako všetky deti potrebujú lásku, priateľstvo, teplo domova a vieru v budúcnosť. To, čo ich od ostatných detí odlišuje je, že sa im tieto základné veci nedostávajú. Namiesto láskajúcej ruky sa stretávajú prevažne s rukou trestajúcou, namiesto priateľstva s nutnosťou boja o prežitie. Teplý domov, strava či ošatenie pre ne zďaleka nie sú samozrejmosťou. A väčšina z nich vôbec nevie, čo je to viera v budúcnosť. Naučili sa žiť zo dňa na deň.

Každé dieťa, ktoré sa ocitne v DKC Náruč, je iné. Mnohé charakteristiky sa však u väčšiny z nich opakujú.

- Prichádzajú prevažne zo zlých sociálnych pomerov. Ich rodičia sú často nezamestnaní, ešte častejšie sa práci vyhýbajú, neraz sú trestaní alebo vo výkone trestu, alkoholicy.
- Väčšina z detí prichádza v zlom zdravotnom stave, ktorý nemusí nutne súvisieť priamo s fyzickým týraním. Takmer bez výnimky majú v dôsledku hrubého zanedbávania oslabený imunitný systém, čo sa prejavuje opakovanými ochoreniami.
- Podobne ako zdravotná starostlivosť býva u väčšiny z nich zanedbaná aj školská dochádzka, čo sa prejavuje ich zlyhávaním v škole s častými opakovaniami ročníkov.
- Viaceré z nich u nás po prvý krát v živote dostávajú nové oblečenie, hračky alebo školské pomôcky.
- U mnohých z nich, najmä s pribúdajúcim vekom, sa stretávame s negatívnymi sociálnymi návykmi a s nimi súvisiacimi poruchami správania.
- Majú už za sebou opakovanú skúsenosť s tým, že ich okolie odsudzuje namiesto toho, aby ich podporilo. Aj tu sa žiaľ opätovne potvrdzuje, že spoločnosť má sklon odsudzovať skôr obeť ako páchatel'ov.
- Ich vzťah k dospelým býva neraz zdeformovaný., čo sa prejavuje na jednej strane stratou dôvery a odmietaním komunikovať, na strane druhej až nečakane rýchlym upnutím sa k dospelým resp. k vyvolenému dospelému.
- Mnohé z nich majú zidealizovaný vzťah k rodičom, ktorí ich týrali alebo zneužívali. Často sa k nim chcú vrátiť.
- Neraz prežívajú pocity viny, pretože im rodičia celé roky vnucovali predstavu, že ich musia potrestať za to, že boli „zlé“ alebo nespĺnili ich očakávania, a preto si nezaslúžia ich lásku.

ROK 2002 – TESTOVANIE NAŠICH MOŽNOSTÍ

Rok 2002 bol z hľadiska množstva a rozsahu aktivít nášho občianskeho združenia jedným z najplodnejších. Zásadný vplyv na dianie v OZ PDK a jeho Detského krízového centra Náruč mal projekt *Modelové centrum pre týrané, zneužívané a zanedbávané deti*, zrealizovaný v rámci programu PHARE ACCESS za finančnej podpory Európskeho spoločenstva. Tento projekt posunul našu organizáciu v mnohých smeroch dopredu. Prispel k skvalitneniu služieb poskytovaných klientom DKC Náruč a k zvýšeniu úrovne terénnej sociálnej práce poskytovanej našimi pracovníkmi. Podstatne rozšíril naše vzdelávacie a preventívne aktivity. Podporil spoluprácu s ďalšími MVO aj s relevantnými štátnymi a verejnými inštitúciami, ako aj s viacerými významnými profesnými združeniami. Zvýšil profesionálny kredit našej organizácie v odbornej aj laickej verejnosti. Na druhej strane nás stál (spolu s ďalšími projektmi za rok 2002 a s tými, ktoré dobiehali ešte z roku 2001) veľmi veľa síl. Opakovane sa nám potvrdilo, že máme potenciál rozvíjať zmysluplné, spoločensko-prospešné aktivity, vypracúvať a realizovať úspešné projekty, prispievať k pozitívnym legislatívnym zmenám atď. - ale len za cenu extrémneho osobného vypätia všetkých našich pracovníkov. Toto zistenie vnímame ako podnet, aby sme sa na chvíľu zastavili, prehodnotili rozsah našich aktivít, vymedzili si hranice a priority na ďalšie obdobie a začali uvažovať o tom, ako do budúcnosti zefektívniť prácu našej organizácie. Po fázach konštituovania občianskeho združenia, budovania detského krízového centra a profesionalizácie jeho pracovného tímu pred nami stojí ďalšia úloha – posilniť fungovanie našej organizácie tak, aby bola schopná efektívne a bez prehrievania plniť svoje základné poslanie – poskytovať pomoc týraným, zneužívaným a zanedbávaným deťom a presadzovať systémové zmeny, ktoré povedú k zásadnému zlepšeniu postavenia obetí domáceho násillia.

Ivan Leitman
Predseda OZ PDK

NAJVÝZNAMNEJŠIE AKTIVITY OZ PDK V ROKU 2002

Projekt: Modelové centrum pre týrané, zneužívané a zanedbávané deti (2002)

Trvanie projektu: 1.1.2002 – 31.12.2002

EK na projekt Modelové centrum pre týrané, zneužívané a zanedbávané deti v rámci programu PHARE ACCESS prispela sumou **70 000 EUR**

Z tohto grantu bolo **v plnej výške hradených 8 platov zamestnancov DKC Náruč** + 1 plat projektového manažéra OZ PDK.

Čiastočne boli z grantu hradené **3 platy zamestnancov DKC Náruč** + 1 plat projektového manažéra OZ PDK (zvyšné čiastky platov týchto zamestnancov boli hradené z iných grantov)

- **Komplexné služby poskytnuté klientom DKC** (ubytovanie, stravovanie, ošatenie, zdravotná starostlivosť, školská starostlivosť, psychologická, pedagogická a sociálna starostlivosť)

- pobytoví klienti:	54 (47 detí, 7 matiek)
- deti umiestnené do náhradných rodín	3
- deti navrátené späť do pôvodných rodín	21
- deti umiestnené do DD	10
- poradenstvo (ambulantné, telefonické)	620
- návštevy v rodinách (práca v teréne, rehabilitácia rodín, náhradné rodiny...)	129
- asistenčné služby	51
- sprevádzanie detí k lekárovi, do nemocnice	35
- sprevádzanie detí do školy a zo školy	denne

- Vybavenie centra potrebnou technikou: laptop, videokamera pre terénnu prácu
- Prispenie na denné pomôcky (postelňa bielizeň, ošatenie, obutie, materiál na tvorivé dielne pre deti, hygienické potreby)
- Prispenie na PHM
- Prispenie na kancelárske potreby
- Semináre pre učiteľov ZŠ (10-x) 220 účastníkov
- Zážitkové workshopy pre deti (Jakub v ohrození) (6x/3 dni) 161 detí
- Výcvik dobrovoľníkov (študenti SŠ) pre Jakuba v ohrození (2 x 1 deň) 16 účastníkov
- Seminár CAN pre pracovníkov krízových centier pôsobiacich v SR (4 x 2 dni = 64 hodín) 16 účastníkov
- Seminár „Terénna sociálna práca“ (2 x 5 dni) 23 účastníkov
- Pracovná stáž v DKC Praha (5 dní) 5 účastníkov
- Stretnutia zamerané na legislatívu CAN + DN 3 stretnutia
- Stretnutia pracovníkov detských krízových centier 3 stretnutia
- Stretnutia zamerané na vytvorenie Interdisciplinárneho tímu 4 stretnutia
- Vybudovanie špeciálnej therapeutickej miestnosti a vypočúvanie detí (jednocestné zrkadlo, skrytá kamera, audio/video nahrávacia technika)
- Doplnenie zariadenia klubovne pre deti
- Preklad a publikovanie manuálu pre pracovníkov centier pracujúcich s obeťami CAN a CSEC: Psychosociálna rehabilitácia detí vystavených komerčnému sexuálnemu zneužívaniu

Ďalšie projekty OZ PDK realizované v roku 2002

- **Systémová pomoc obetiam domáceho násilia na Slovensku** (ETP Slovensko, TVOJA ZEM, apríl 2001 – jún 2002)

Projekt bol zameraný na zlepšenie vzájomnej koordinácie činnosti mimovládnych organizácií, zaoberajúcich sa domácim násilím, návrhy legislatívnych zmien v oblasti pomoci obetiam domáceho násilia, zvyšovanie citlivosti verejnosti k problematike domáceho násilia a prehĺbenie spolupráce OZ PDK so štátnou správou, samosprávou tretím sektorom.

Projektové aktivity v roku 2002:

- **Pracovné stretnutie Spolupráca žilinských inštitúcií pri pomoci obetiam domáceho násilia a** (1. február 2002, Žilina)
Stretnutia sa zúčastnili zástupcovia relevantných regionálnych žilinských štátnych i neštátnych inštitúcií (sociálni pracovníci, psychológovia, pedagógovia, špeciálni pedagógovia, projektoví manažéri, katolícky kňaz, vyšetrovateľka, prokurátorka, právnička, novinári, predstavitelia osvetu a charity).
- **Seminár Pomoc obetiam domáceho násilia v Čechách a na Slovensku** (7. – 9. marec 2002, Rajecké Teplice)
Medzinárodné stretnutie predstaviteľov štátnych a mimovládnych organizácií poskytujúcich služby obetiam domáceho násilia v SR a ČR.
- **Pracovné stretnutie Výmena skúseností Detských krízových centier na Slovensku** (30. apríl 2002, Bratislava)
Jedným z výstupov seminára bolo aj odporúčanie novely § 31 Zákona o sociálnej pomoci, ktorý v starej podobe neumožňoval dostatočne pomáhať týraným deťom. .
- **Seminár Pomoc týraným ženám** pre sociálnych pracovníkov a zástupcov pomáhajúcich profesií (6. - 8. jún 2002, Rajecké Teplice)

- **Odborné posilnenie činnosti Detského krízového centra Náruč** (NPOA, 1.1.2001 – 30.6.2002)

Projekt bol zameraný na posilnenie odbornej činnosti DKC Náruč v oblasti psychologickkej, špeciálno-pedagogickej a sociálnej.

- **Zvyšovanie kvality starostlivosti o týrané, zneužívané a zanedbávané deti** (NDS, HODINA DEŤOM, 15.3.2001 – 14.3.2002)

Projekt bol rovnako ako predchádzajúci zameraný na posilnenie odborných služieb poskytovaných klientom DKC Náruč, s dôrazom na oblasť zdravotnej starostlivosti.

Súčasťou projektu bolo zorganizovanie detských letných táborov pre klientov DKC Náruč.

- **Získanie automobilu, pokrytie časti komunikačných nákladov a príspevok na stravu klientov DKC Náruč** (SHELL, Smart Club)

➤ TÁBORY PRE KLIENTOV DKC NÁRUČ

- **Letný tábor detí z detských krízových centier – Rajecká Lesná**
Organizátor: Detské krízové centrum Slniečko, Nitra – Štitáre
Termín: 30.6. – 10.7.2002
Počet detí z SKC Náruč: 19
- **Detský letný tábor Chata Ostré**
Organizátor: KÚ Žilina
Termín: 6.7. – 13.7.2002
Počet detí: 11
- **Detský letný tábor Turkov**
Organizátor: Úsmev ako dar
Termín: 6.7. – 13.7.2002
Počet detí: 2
- **Environmentálny putovný tábor „Náruč v zabudnutej krajine“** (Mikroregión Teplý vrch)
Organizátor: DKC Náruč
Termín: 21. – 27.7. 2002
Počet účastníkov: 14 osôb, z toho 6 detí z DKC Náruč a 6 dobrovoľníkov + odborný pracovník DKC Náruč + odborný lektor SEV pri SAŽP
- **Detský a dorastový tábor v Havranove**
Organizátor: Detská misia – centrum Bratislava
Termín: 20.- 27.7.2002
Počet detí z DKC Náruč: 9 detí v detskom tábore + 1 dieťa v dorastovom tábore
- **Indiánsky tábor Deti slnka v Kubrici**
Organizátor: Agentúra OK Žiar nad Hronom
Termín: 14. –19.8.2002
Počet detí z DKC Náruč: 8 detí
- **Detský letný tábor Vrútky – Chata Storočnica**
Organizátor: DKC Náruč
Termín: 11.8. – 21.8.2002
Počet účastníkov: 17 detí + 5 pracovníkov DKC Náruč
- **Letný prázdninový pobyt Mad'arsko-Balatonboglár**
Organizátor: Nadácia Markíza v spolupráci s Hydroturom
Termín: 23.8. – 30.8.2002

➤ PUBLIKAČNÁ ČINNOSŤ

- 1) **Preklad a publikovanie manuálu pre pracovníkov centier pracujúcich s obeťami CAN a CSEC:**
  - Psychosociálna rehabilitácia detí vystavených komerčnému sexuálnemu zneužívaniu – materiál na samoštúdium
  - Psychosociálna rehabilitácia detí vystavených komerčnému sexuálnemu zneužívaniu – tréningová príručka
  - Tvorivé aktivity pre deti v drop-inoch a pobytových centrách
- 2) **Informačný leták zameraný na prevenciu CAN pre žiakov ZŠ**

➤ LEGISLATÍVNE AKTIVITY

- Iniciovanie zmien v oblasti legislatívy upravujúcej činnosť organizácií poskytujúcich sociálne služby - vypracovanie návrhu pragrafu 31 zákona o sociálnej pomoci, ktorý nanovo definuje krízové strediská ako zariadenia sociálnych služieb, v ktorých sa poskytuje starostlivosť najmä deťom, ktorých výchova je vážne ohrozená, ktoré sú týrané, zneužívané, zanedbávané alebo zneužívané na komerčné účely. Novelizovaný zákon o sociálnej pomoci súčasne rieši aj financovanie neštátnych subjektov poskytujúcich sociálne služby - §86.
- spolupráca s Národnou asociáciou sudkýň Slovenska pri presadzovaní legislatívnych zmien v oblasti trestného resp. civilného práva , týkajúceho sa násilia páchaného na deťoch.

NAJBLIŽŠIE CIELE/PLÁNY DO BUDÚCNOSTI

- ďalšia inštitucionálna stabilizácia DKC Náruč
- rozvoj PR
- rozširovanie ambulantných poradenských služieb pre ohrozené rodiny, náhradné rodiny, týrané ženy a obeť CAN
- ďalšia spolupráca s organizáciami zaoberajúcimi sa riešením problematiky domáceho násilia (detské krízové centrá, odbory sociálnych vecí, orgány činné v trestnom konaní,...)
- školiace a osvetové aktivity (školenia CAN pre pracovníkov prvej línie – učítelia, zdravotníci, vychovávatelia z centier starostlivosti o deti, náhradní rodičia...)
- kontaktovanie kľúčových inštitúcií a subjektov riadenia a rozhodovania (MS, MV, MPSVR, NASS, SOCIA) s cieľom prispieť k formovaniu vízie, akým smerom by sa mali uberať príslušné programy jednotlivých ministerstiev (vytvorenie funkčnej siete pre pomoc obetiam domáceho násilia, interdisciplinárna spolupráca, súdy pre mladistvých, národný register pre obeť domáceho násilia, register náhradných rodín...)
- zintenzívnenie spolupráce s novovytvoreným Žilinským samosprávnym krajom s cieľom rozvíjať partnerské vzťahy založené na vzájomnom rešpekte a otvorenej komunikácii; úsilie zamerané na dosiahnutie plnenia záväzkov vyplývajúcich zo zákona č. 195 o sociálnej pomoci (100% krytie nákladov DKC), čím by sa naplnil duch a litera zákona ohľadne rovnosti financovania štátnych a neštátnych inštitúcií poskytujúcich sociálne služby
- snaha o získanie relevantnej podpory činnosti OZ PDK zo strany Mestského úradu v Žiline
- zefektívnenie fundraisingu - projekty na získavanie finančných prostriedkov od veľvyslanectiev, nadácií, lokálnych podnikateľských subjektov (rozvoj komunitnej filantropie)

V roku 2002 nás podporili:

- Krajský úrad v Žiline
- Okresný úrad v Žiline
- MPSVR
- ETP Slovensko – centrum pre filantropiu a neziskové aktivity
- NPOA
- NOS OSF Slovensko
- NDS
- SHELL
- ROTARY KLUB ŽILINA

PRESEDNÍCTVO OZ PDK

Anna Kaprálová
Mgr. Beata Kazimírová
Mgr. Ivan Leitman – predseda
Mgr. Margaréta Seemannová
PaedDr. Melánia Špániová
Ing. Peter Suroviak, revízor